

16 mei 2007

HOE REGEL JE DE RECHTEN VOOR HET REALISEREN EN VERTONEN VAN AUDIOVISUELE PRODUCTIES

Om een audiovisuele productie te maken of in het openbaar te vertonen moeten heel wat rechten geregeld worden en dat is niet altijd even eenvoudig. Hierna praktische informatie daaromtrent:

1. realisatie van een audiovisuele productie

1.1. scenarist-regisseur

Voor modelcontracten tussen producenten enerzijds en scenaristen en regisseurs anderzijds: zie www.sabam.be, klikken op documenten downloaden, contracten, auteurs

1.1.1. overdracht rechten

Tenzij anders overeengekomen, verkrijgt de producent het recht op de audiovisuele exploitaties van de film (zalen, tv, dvd, ... - art. 18 wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten (*)). Andere dan audiovisuele exploitatierechten, zoals het recht om een remake te maken, de film te bewerken in boekvorm en dergelijke meer, worden enkel overgedragen wanneer dat contractueel afgesproken is en de auteur daarvoor apart vergoed wordt (artikel 3 § 1 alinea 4 wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten).

1.1.2. vergoeding scenaristen en regisseurs

Auteurs van audiovisuele werken hebben recht op een afzonderlijke vergoeding voor elke wijze van exploitatie van het audiovisuele werk. Indien de auteur aangesloten is bij een auteursvereniging zal hij voor sommige exploitaties, zoals TV-uitzendingen in bepaalde landen, via zijn auteursvereniging vergoed worden. Voor de andere exploitaties hebben de auteurs recht op een vergoeding via de producent. Indien daarover geen afspraken gemaakt zijn is die vergoeding een (overeen te komen) percentage van de bruto-inkomsten die uit de exploitatie voortvloeien (art. 19 wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten). In geval van onenigheid bepaalt de rechter de hoogte van het percentage.

1.1.3. final cut

Een film is pas af wanneer de regisseur en de producent overeenstemming bereikt hebben over de definitieve versie (artikel 16 wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten).

1.2. gebruik van werken of prestaties van anderen

Voor het gebruik van beschermde werken of prestaties van anderen (muziek, teksten, foto's, filmfragmenten, enz.) is toestemming nodig van de auteurs (artikel 1 § 1 wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten) en eventueel van de uitvoerende kunstenaars (acteurs, muzikanten – artikel 35 § 1 wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten) en van de producent van de beeld- en/of geluidsopname (artikel 39 wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten).

In de praktijk kan men voor het gebruik van muziek best contact opnemen met Sabam of met de uitgever en met de platenfirma, voor foto's met de fotograaf, Sabam of Sofam (www.sofam.be), voor films met de producent en voor teksten met de uitgever, Sabam of Scam (www.scam.be).

De bescherming door het auteursrecht blijft bestaan tot 70 jaar na het overlijden van de auteur. De naburige rechten van de uitvoerende kunstenaars en producenten vervallen 50 jaar na de datum van de prestatie of opname.

1.2.1. gebruik van muziek in een audiovisuele productie

zie de brochure 'videografische reproductierechten' op www.sabam.be, klikken op documenten downloaden, productie

1.2.2. wettelijke uitzonderingen

In sommige gevallen is geen toestemming vereist, ondermeer voor

- het gebruik van korte fragmenten ten behoeve van kritiek, polemieken, recensie, onderwijs of wetenschappelijke werkzaamheden, mits vermelding van de bron en van de naam van de auteur (dit is het zogenaamde citaatrecht, zie artikels 21 en 46. 1° wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten).
- het gebruik van korte fragmenten in het kader van actualiteitsverslaggeving (artikels 22 § 1. 1° en 46. 2° wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten)
- het "toevallig" filmen van een werk tentoongesteld in een voor het publiek toegankelijke plaats (artikel 22 § 1. 2° wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten
voorbeeld: je filmt op straat en er komt een beschermd gebouw of kunstwerk in

beeld, niet omdat je dat graag wou filmen, maar omdat het er nu eenmaal staat

- karikatuur, parodie of pastiche (artikels 22 § 1. 6° en 46. 5° wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten)

1.2.3. portretrecht en bescherming van de privacy

Voor het gebruik van een portret is toestemming nodig van de geportretteerde of, gedurende 20 jaar na diens overlijden, van zijn erfgenamen (artikel 10 wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten betreffende het auteursrecht en de naburige rechten). Dit geldt niet enkel voor foto's, maar ook voor bijvoorbeeld film.

Het portretrecht is niet van toepassing wanneer op een beeld talloze mensen te zien zijn. Maar ook wanneer het portretrecht niet van toepassing is, kunnen personen zich eventueel verzetten tegen het gebruik van hun afbeelding op grond van de bescherming van hun privéleven of wanneer dat gebruik als een fout bestempeld kan worden en zij daardoor schade lijden.

In geval van conflict zal vaak een afweging moeten gebeuren tussen enerzijds de rechten van de afgebeelde persoon en anderzijds de persvrijheid en de vrijheid van informatie. Enkele voorbeelden uit de rechtspraak:

- de ouders van Julie en Melissa kunnen zich niet verzetten tegen de opname van hun foto in een boek over de problematiek van ontvoerde kinderen
- verbod op straffe van een dwangsom om een documentaire uit te zenden over een oude assisenzaak; de rechter oordeelde dat enerzijds deze persoon het recht had om zijn verleden te doen vergeten en dat er anderzijds geen actueel belang was bij het uitzenden van de reportage

2. vertonen van een audiovisuele productie

Om een audiovisuele productie in het openbaar te vertonen is toestemming nodig van

- de filmproducent
- de auteurs (regisseur, scenarist, componist, ...)
- de uitvoerende kunstenaars (acteurs, muzikanten)
- de producenten van de muziekopnames
- de omroep indien het gaat over een opname van een tv-uitzending (artikels 1 § 1, 35 § 1, 39 en 44. b en c wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten).

De rechten van de producent, de auteurs (uitgezonderd muziek) en de acteurs kan je regelen via de producent of de distributeur. Nuttige adressen:

- A7A GROUP VIDEO, Brusselsesteenweg 23, 1850 Grimbergen, tel/fax : 02/270.38.30, <http://users.skynet.be/groupvideo>
- BEVRIJDINGSFILMS vzw, Quinten Metsysplein 4, 3000 Leuven, tel/fax : 016/23 29 35, www.bevrijdingsfilms.be
- MOTION PICTURE ASSOCIATION, Tervurenlaan 270, 1150 Brussel, tel: 02/778.27.11 - fax: 02/778.27.00

De rechten voor de auteurs/componisten van de filmmuziek dien je te regelen met het lokaal inningskantoor van Sabam (zie www.sabam.be , klikken op gebruikers, muziek, gelegheidsinnings, tarieven / lokale inningskantoren). Indien je de film huurt bij Bevrijdingsfilms kan je de rechten ook met hen regelen.

De rechten van de producenten van de muziekopnames en van de muzikanten regel je door het betalen van de 'billijke vergoeding' (zie www.bvergoed.be).

Je hebt geen toestemming nodig in geval van:

- gratis vertoning in familiekring of in het kader van schoolactiviteiten (art. 22 § 1.3° en 46.3° wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten)
- vertoning voor onderzoek of privé-studie van niet te koop aangeboden of aan licentievoorzwaarden onderworpen werken die deel uitmaken van de verzamelingen van openbare bibliotheken, wetenschappelijke- en onderwijsinstellingen, musea of archieven die geen direct of indirect economisch of commercieel voordeel nastreven via speciale terminals in de gebouwen van die instellingen (art. 22 § 1. 9° en 46.8° wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten)

Dirk Vervenne
juridische dienst SABAM

(*) de wet betreffende het auteursrecht en de naburige rechten kan je vinden op www.sabam.be, klikken op documenten downloaden